

„ХАТА“ часопис для руских родин в Канаді виходить що суботи і коштує річно.

В Канаді ..... \$ 1.00
В Сполучених Державах ..... \$ .25
До Старого Краю 1.50
Гроші вислати через „Money Order“ або в грошованим листі на адресу:

CHATA
901 MAIN ST. WINNIPEG, MAN.

ХАТА

„CHATA“ weekly paper for the Ruthenian families in Canada published every Saturday by the

“Chata” Publishing Co.
901 MAIN ST. WINNIPEG
Subscription per Year ..... \$ 1.00
United States ..... \$ 1.25
Foreign Countries ..... \$ 1.50
Advertising rates on application.
Careful attention and prompt execution of foreign language job printing.

Передплата \$ 1.00 на рік № 1. ВІННІПЕГ, Субота 21 Сентембра 1912. — Winnipeg, Man. Saturday, September 21 Vol. I. Subscrip. \$1.00 per year

НАШІ УСЛІВ'Я.

Передплата на „Хату“ виносить 1.00 річно.

Хто прише передплату на 1 рік дістане в премії зосім даром книжок на 50 центів.

Хто прише передплату на один рік від себе і від 3 своїх приятелів дістане даром в премії книжок на 1.00, а ті 3 країни дістануть кожний книжок на 50 центів.

Гроші на газету „ХАТА“ треба посилати все в гори, то в вперед.

Редакція „ХАТА“ приймає всякі оголошення по дуже низькій ціні, однак належитість за оголошення мусить бути заплачене в гори (вперед).

За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Всякі дописи про життя наших людей будуть дуже радо поміщувати, однак тільки під слідуєчими умовами.

Допис мусить бути писана по правді, виразно і можливо найкоротше.

Допис повинна бути писана тільки на одній стороні паперу.

Дописи з особистими сварками або невіднесені повми іменем і назвником дописувача не будуть міщені під ніяким услів'ям.

На жадане дописувача його назвико може бути задержане в тайні, однак Редакція мусить назвико знати.

НОВИНКИ

З МІЙСЬКОЇ РАДИ.

Вінніпег не багатий в воді. Має кілька студень, котрі як пригріє літню порою потроха присихають. Щоби запобічи лиху, рада міста дала недавно під голосоване by - Law на построчене 15 нових студень коштом около мільона доларів. Ріжних вилвів ужито, що се by - Law перепало а між тим головний офіс мійських інженірів інформував і мійську раду і горожан, що нам нових студень не треба, бо ті що є аж надто достаточні. Сему спротивив ся Алдерман Т. Стефанік доказуючи, що в департаменті інженірским діють ся не точности, які належалоби розслідити. Довів між иншим, що студені N 3 і 7 зо всім не оперують а навіть машини в них забрали, хотят департамент води інформує, що згадані керніці видають по 6 мільонів гальонів води денно. На розсліджене справи вибрали ся оноді Алд. Стефанік, Алдерман Потер і Контрольор Дублес і найшли іменно так, як представив Ал-

дерман Стефанік. Справоздане повисшого субкомітету для води буде читане і дискусоване на загальнім засіданю мійської Ради в понеділок дня 23 Вересня.

Мало кому здасть ся відомо, що Вінніпег має 22 мільони довгу. Рада міста тепер уже така бідна, що наміряє залишити всякі мійські роботи аж до часу, доки горожани не згодять ся або на нову позичку, або не приймуть на себе виснажх податків.

Робітники, що замітають улиці міста внесли оноді на руки Алдермана Стефаніка петицію о підвищенне платні. Рада міста прийняла сю петицію і підвищила усім 3 центи на годину. Передтим побирали замітачі по 22 ц. на годину — тепер по 25.

Чого то не мають наші люди з інспекторами! Були случаи, що о 12 в ночи влазив нан інспектор до хати і провадив інспекцію. І як з одної сторони жалували ся люди перед управою міста на влізлівість інспекторів, так знова ті представляли особливо наших людей в найгіршим світлі. Прийшло аж до того, що мійська рада виділявала комісію, зложену з Алдерманів Стефаніка і Потера і Котр. Дуглеса і сі заглянули до кільканадцять домів, щоби злати справоздане, хто прав; чи інспектори чи наші. Вийшло на жаль на лекарість наших. В много хатах знайшла комісія таку нехарність, такий брул, що ветидно згадувати. Розуміє ся, що властители сих нехарних помещкань дістали наказ, що асли до 14 днів не зроблять у себе порядку доми їх будуть без відклику замкнені. І чи будуть вірити тепер в Сіті-гал нашим жалям і толкованям? Оден десятком пеує.

ЛІТАКИ В БУДУЧИХ ВІЙНАХ.

На женевській сесії конгресу Іатерпарляментарної Унії рішено, що уживане літаків у війнах причинить ся до — загального спокою.

З Відня доносять, що на днях іменував цє р Франц Йосиф Константинова Думку, що був дотепер амбасадором в Швеції, наслідником барона Генгельмілера яко автора угорского амбасадора в Чикаго.

Вписи до вечірних шкіл у Вінніпегу зачали ся сего тижня. Др. Мс. Іптуге суперинтендент мійських шкіл, висказав своє вдоволенне, що горожани міста так жи-

во интересують ся тою справою. Самого бо першого дня вписів вписало ся поперх півтора сотки людей на всякі відділи.

Гнат Симінюк, російський летун вносячи ся на своім апараті над Грент П. рком в Чикаго уназ задля експлозії мотора в озеро Мічиган одну милю від берега. Случай сей був би сумно закінчив ся, наколиб люди, що стояли на березі не поспішили з помічню. Симінюк дізнав тяжкого попарення плечий.

Урожаї в Прусах маже цілком знищені. Ще недавно писали часописи, що урожаї в Прусах мають гарний вигляд і обіцяли добрий урожай, але почались потім дощі і зливи і картина урожаю сейчас змінилась. Більшість місцевостий доносить про те саме. Пшениця, ячмінь, жито, горех полягли і поросли Солома гниє, зжату пшеницю не везли звести і тоже гниє. Горох лопається на пні, картопля гниє. Словом хлібороби вважають, що врожаї в Прусах сего року пропав. Сегорічного хліба стане їм лиш на дуже короткій час.

Чотиро-літний хлопчина, снюк фермера Джонсона з Флімінг Саск. бавив ся коло воза, коли нараз коні сполошили ся і хлопчина дістав ся під колеса. Упадок був фатальний задне колесо розбило йому голову, убиваючи дитину на місці.

День олівців. Уже коли розходить ся о склалки на добродійні ціли, то англійці знаходять тисячі способів як збирати дрібні жертви. Так приміром в минулу середу вінніпегські дівчата продавали по улицах олівці, з чого дохід призначено на Головний Шпиталь. В самій середині міста збрали поперх 1,800 а кілька в дальших округах, еще необчислено. В кождім случаю справа ся гідна наслідування.

На силу закладають польські школи в українських селах. В Войсновичах, сокальського повіту заложено польську школу, але не для Поляків, бо їх там нема, а для Русинів вже латинського обряду. Недавно відбулось там віче, яке запротестувало проти сеї школи. До протесту приєднались і Русини-латинники.

В середу 18 бачив Вінніпег найбільшу нараду в історії свого буття. Тайне протестантске товариство „Odd fellows“ відбувало тут свою конвенцію. Около 15 сот делегатів з цілої Америки

а властиво з цілого світа зіхались до Вінніпегу для нових виборів свого уряду і полагодження головних справ товариства. Місто Внг. привитало конвенцію дуже гідно. В мовах підчас нарад забирали голос премієр Роблін, майор Вов і много иньших знатних лиць. „Odd fellows“ знова прирекли рознести добру славу про Вінніпег і західну Канаду по цілому світу.

Прекрасна погода цілого дня дала нагоду делегатам з цілого світа і тисячам членів сего ордеру, що приїхали на сей день зі всіх провінцій Канади виступити в повній параді з 18 музичними бандами, хоругвами, в мондурах та відзнаках. Ряди паради розтягались на три милі. А тисячі публіки переповнили здвож Мейн стріт, Бродвей і Портж витачючі прохожих окликаючи і оплесками.

Мейор міста Куарда в Португалії заарештовав під час похорону попа Сузу, котримав з монархістами. Під сейчас витягнув револьвер стрілив і смертельно зранив мейора, почім став утікати. Але товпа спіймала его, злізчовала убуваючи на місці, почім здерли з него одєжу і лишили голого на дорозі. Убийники не дали его поховати на цмдинтарі.

Детективи арештували передвчєра в ночи Івана Корольюка за напад і побиття жінки. Збита і покровавлена жінка удала ся на поліцію, де заняв ся нею лікар, а коли вернула домів, Корольюк був вже арештований.

На смерть через повішенне засудив монтреальський суд присяглих італіянина Антона Фаргута. Фаргута убив дня 26 липня Люя Готта і за се буде повішений в дни 13 грудня.

Оден з виднійших англійських журналів подає, що зі всіх Европейських держав фінансово найліпше стоїть Росія.

Пропорціонально она має найбільше доходів, а найменше розходів і слиб тепер доведеть кому з держав поборотись з Росією, на сущі то не булоб те, що з Японію. Росія має тепер модерну амуніцію, а в війську велика дисципліна і порядок

Еще один свідок. Нью-Йоркська поліція арештувала на днях якогось Гері Поллок, в котрого мешканцю скривав ся через кілька днів Розе, заміщений в убійство Розенталя, в часі, коли

ла. Поллок мав якраз виїхати до Європи, коли власти про се довідали ся і арештували; припускають, що він богато знає про справу увійства.

В північно-західній Бразилії віднайдено в величезних лісах племя людодів. Э се цілком дикий нарід Муцини високі, цятлаті, з товстими устами і високим лобом. Жєнічини троху низші свїтло-бронзової краски. Ходять они зо всім голими, щось як колись пробувала каліфорнійська коммуна. Кожний мущина має по пять жінок. Віднайшов їх майор Фільхо. Що як що, але борцям „вільної любови“ не варто тратити „молочечих сил“ у цивілізованім світі.

Страшний способ войованя.

Великий край Монголія під панованем Китаю не вдоволений. Зібралась отже армія Монголів і дня 17. с. м. вдарили на відділи хиньского війська Хінці побідили повстанців і загнались за втікаючими Монголами в околиці величезних лісів. Монголи взяли ся на штурм і коли 500 хиньского війська нашлось серед лісів Монголи запалили ліси зі всіх сторін і ніхто в живих не втік з ліса.

З днем 27. септембра 1912 р. о 9-ій год. рано будуть отворені до оплати в ленд офісі в Принц Альберт землі (не включаючи лісових розерв) в слідуєчих товнищах:

Tr.	Range	Mer.
54	1	3
55	1	3
56	1	3
56	6	3
56	7	3

Всякі інформації і витяги сих земель можна на жадане дістати від урядника в ленд офісі в Принц Альберт. Звертаємо увагу наших читачів на сі землі і як найгорячіше заохочуємо оплатувати повисші землі. Час до огляненя короткий, тому спішіть ся. Беріть землю бо вільних земель в Саскачевані щораз менше, а в землі гроші і наша будучність.

Французке вино. В Парижі знатнійші красавиці купають ся для одержаня вічної молодисти в вині, а потому се вино проціджує ся і ... іде на продаж. Ну, смачного! пийте люди!

В Відні арештовано оноді почтового асистента, обжалованого о систематичну крадіж американських листів, призначених переважно для Галичини. Арештований признав ся, що

переселенці посплають чато в листах гроші до родни. Сума здефрадованих той спосіб грошей доси не усталема. Наші люди повинні вже зрозуміти, що псиланє грошей готівкою листях э дуже ризиковне, чиж не лучше заплатити тих кілька центів за Money order і бути певним, що гроші не пропадуть?

Телеграфісти на С. Р. лінії домагають ся підвищенє платні о 15 процент. Коли компанія не приймать ся до їх оправданого жаданя, можемо сподіватись страйку.

Дамазий Мацох воскрес. Мацох, про котрого писали краєві часописи, що отроїв ся, мабуть воскрес, бо он знова в Варшаві говорять, що найшли ся лікарі, які орікли, що Мацох э неосудимий, і суди, які признали, що треба осудити його умовий стан, отже перевезуть Мацоха до Творок. Там побуде з парумісяців, признають його неосудимим і випустять на свободу.

Після оголошеня міністерства рільництва, сегорічний збір збіжа в трех ліше західних провінцій буде виносити майже 10 мільонів бушлів збіжа більше, чим в році минувшім.

В стейті Нью Йорк кат Девіс доробив ся в протягу 22 літної своєї служби гарного майна 400 тисяч доларів. За час свого „урядованя“ стратив він 164 засуджених. Девіс має 250 дол. місячної сталої платні, а кромі сего дістає особні „додатки“ за кожного убитого ним переступника.

В місточку Романсгорн в Швейцарії, підчас відбуваючих ся там маневрів, збожеволів воляк Шварц і в приступі сего божевіля пострілів 6 осіб а 4 убив на місці, а коли надбігло військо і поліція, вискочив вікном і схоронив ся в гущавину поблизького ліса. На него будуть тепер робити облаву.

Пивом загасили великий огонь.

В Лондоні займив ся один звеликих броварів. Вся лондонська пожарна команда прибула до борби з огнем, ала нічо не могла вдіяти аж властитель бровару прийшов на гадку щоби попробувати гасити огонь пивом. Тисячі гальонів пива пропало, але все така удалось огонь угасити. На улиці виділи цілі потоки пива, нуждарі - жєбраки кинулись на се безплатне трак-

CHATA

(THE HOME.)
Ruthenian Weekly. Published every Saturday by
THE CHATA PUBLISHING COMPANY.
61 Main Street Winnipeg, Man.
Subscription per year \$1.00
Advertising rates furnished on application.

„ХАТА“

Газетина для руских родин в Канаді.

Виходить кожної суботи
коштує на рік 1,00

РОШІ просять ся посилати через пошто-
вий або експресовий MONEY ORDER і ту
арточку, що Вам видасть почтар або ек-
спресовий агент, просять ся прислати до
редакції, бо без сеї карточки почта або
експрес грошей не видасть. Всякі листи
пресить ся адресувати виразно.

CHATA

601 Main St. Winnipeg, Man

Від Редакції.

Ми, Канадійські Русини, не маємо права жалувати ся на брак газет. Майже кожде поле, на яким наші переселенці проявляють який-такий інтерес, єсть заступлене. Кожда релігійна секта має свій офіційний орган; мають його соціалісти, мають его товариство руских фермерів, мають і учителя.

Довший час однак відчувала ся потреба часопису для наших родин; часопис не офіційний, що накладає лабра читачеві свої погляди котра входила би під его кришу в постаті учителя, пророка чи організатора, відчувала ся потреба часопису дешевої а багатой змістом, що входила би до дому як приятель, як збір відповідних, для просвітнього урвеня наших людей, популярних розвідок, новинки і інтересних статей.

Звісно, що суспільність складає ся з дуже ріжнородних елементів; та що кождий з них домагає ся іншої страви для себе. У нас єсть тисячі людей, які ще не виїшли — приміром — поза інтерес „житій святих“ і не скоро вийдуть. І велика культурна місія часопису, котра збудила би в сих елементах цікавість до письма котра заспокоїла би у них потребу утіхи, відпочинку, науки, релігійного почуваня і естетичного смаку.

Виповнити по можности сию прогалину підняла ся „Хата“. Опіраючися на як можливо найнижшій предплаті (всього \$1.00 на рік) хоче „Хата“ вийти між найширші круги народа.

Достроюючи ся змістом до всіх потреб новочасного чоловіка, буде збирати і містити все, що лиш будило би его цікавість; і — эсли знайде читачів, се буде доказом эї потреби; не здайде — стане неужиточна і згниє.

Звертаємо ся отже до нашої читаючої публіки помоги здійсненю замірів молоденького Видавництва, Часописи-ж Канад.-рускі, котрі признають повну свободу популярного газетярства і бачуть вартість суспільно культурну лише у вели-

кій его ріжнородности, звольять ласкаво оголосити на своїх сторінках наше видавництво яко свою сестру в орці народного церелого.

З поважанєм
Редакція „Хата“.

В науку молодим і старим.

Голова є найменше важною частию нашого тіла; бо хто має лихий жолудок або легка, той скоро умирає; а лихою головою можна жити дуже довго.

Жадна нова справа, котра на початку не мала би против себе нашої Вінніпегської інтелігенції не варта торби січки.

Суть люди, котрі брешуть тільки тоді, коли говорять, а говорять тільки тоді, коли брешуть.

Гроші дуже подібні до хустини до носа — звичайно потребуємо их найбільше тоді, коли их немає в кишені.

Богато добродіїв поступає як та селянка, що одною рукою дає корові траву, а другою тягне з неї молоко.

Кожний думає, що він добрий; бо эслиб інакше думав, інакше-би робив.

Люди як планети потребують простору, щоби могли повнити свою дорогу; за много до себе зближені нищать себе взаємно.

На 20 дол. кари і 40 дол. коштів засудив судия Левіс з Ньюейл. Ман. о. Е. Андруховича за напасть на Федору Дутрімінську з Sanday Lake, котра закидала о. Андруховичеві проваджене неморального лому. Оскаженній о. Андрухович метив ся за се на пій побиваючи і копаючи єї.

Доктор А. Б. Кук з Toronto зівстав передвчера о півночі арештований за переведене нездоленой кримінальной операції.

Прійшов наш фермер до міста та хотів вступити до знакомого лікаря зуба виривати, та бідака місто до лікаря увійшов до канцелярній адвоката. Здивований, однак незбитий з петельку питає:

— А що Ви тут продаєте?
— „Блягу“ відповів коротко адвокат, думаючи, що фермера змінає, але сеї спокійно каже:

— Так ви пана аблукат вже мабуть всю продали, коли раз правду сказали

До якої степені доходить легковаженє розказів старшини між едмонтонским військом дуже гарно ілюструє слідуєчий факт: Дня 3 вересня приїздив намісник Канади князь Конавт до Едмонтону, щоби

прийняти торжественно „славний“ едмонтонський регімент „фузєрів“. Та тут склалась така пригода: Все мешканці Едмонтону, які лише були в місті вирушили на стацію, щоби повітати достойного гостя, бракувало лише „синів Марса“ т. е. війська, котрі застрайкували, бо не дістали сподіваной подвійной пайки паїв.

Нім старшина від Чайменів підвєсила хоробрим волякам сеї необхідной „амуніції“. губернатор Конавт заїхав вже своїм потягом на С. N. R. стацію. Нім зателефоновано по хоробрих воляків, та нім ті знова поїдкручували вуса на параді, знетерпеливлений губернатор рушив до міста і доперва на корнері першої улиці стрінув ся з „хоробрими“, де еще их сердечно привітав.

Бачте се в Канаді, а як би так у нас?

Винародовленє Русинів в Канаді.

(Тема до дискусії.)

Говоріть про нашу будучність як Русинів в Канаді, або шукайте за гадкою в сій справі по наших часописях, то про повисшу тему ріжно почувате. Одні впевняють, що такий консервативний народ як ми опре ся найхитріший політиці найсильніших культурою народів. Другі полишаючи стару генерацію на вимертє, засуджують наших синів та внуків на дегенерацію в користь англійської нації. Ще инші знають на певно що Русини во віки зістали би Русинами в Канаді, эслиби не часописи Ракнок, Сьвідок Правди, Канадиєць і другі, видавані чужими людьми, які мали би прискорювати винародовленє.

Взагалі думка про се хоч як актуальна, а не устале на-дотепер. Проте, щоби не вводили в блуд нашої суспільности та не означати з гори таких питань;

а) Чи можливе винародовленє і коли Русинів в Канаді;

б) Эсли так, які середники обережности належить предприняти щоби се унеможливити, Хата відложит місце на своїх сторінках до живої і розумной дискусії на сю жизненну тему звиваючи отсим до стіву части всіх интересуючих ся народною справою, а особливо д. д.: Т. Д. Ферлея, Ю. Ситника і П. Зварича; Жеребка, о. І. Бодруга, Я. Арсенича, Мих. Стечишина і В. Куррика.

Сподіємо ся, що так згадані добродії, як і всі яким лежить на серці доля нашого народа за морем, звольять ласкаво прийняти наші запросини до співучасті в сій справі і положать своїми поглядами таму неясности на сім полі.

Замкненє дискусії наступить 1 надоліста 1912 р.

З поважанєм
Редакція.

Страшна буря навєтила місто Стрий і околицю в супроводі громів і лєскаєць. Через кілька хвиливль хоч була доперва пята годи на по полудни, запанувала в місті цілковита темяря, наслідком нагромадженя великих хмар. Буря поробила великі шкоди. Між иншими зірвала дах дому, в яким міститься ся каварня „Bristol“ а на улиці позривала хідники, поввертала телеграфічні стовпи, поломала деревця й галузє. На передмістю Заплатин вітер зірвав кришу стайні, при чім покалічив і придурив худобу. Паровий млин Штаэрмана стоїть без даху, військова порохівня зназно ушкодженє. В желізничій алєї багато дерев повиривала буря з коріннями, а на желізничій стації перевернуло ся кілька вагонів, які цілком розбили ся. В той сам час була також у Львові буря, получена зі сильним вітром і громами, але довго не тримала тай не мала страшних наслідків.

Услівя угоди Італійско-турецкої війни.

Услівя угоди між Італією а Туреччиною вже уложено. Туреччина годить ся мовчки на окупацію Триполітанії Італією, а Італія має запластити за се Туркам пів мільярда франків. Італійске правительство вже звернулось за позичкою сих грошей до французких, бельгійских банків.

Дальше Туреччина дістала не оден порт і пас землі, щоби могла порозуміватись з Арабами, які сидять в глубині Африки. Султан задержує також своє духовне зверхництво в Триполіє, а Італія має оплачувати пенсії арабекких чифів. Таксамо Італія має перебрати сплату частини турецкого довгу державного, який власне загарантований землями в Триполіє, і відступити Туркам часть італійської території над Червоным морем.

Що до турецких островів, які заняла Італія своїми кораблями на егейскім морі не було бесїди на конференції і Італія буде мусїла звернути их Туркам, бо се го вимагають европейскі держави.

Самовбійство.

В Токію, столиці Япану поповнив самовбійство, генерал Ногі і его жена. Коли послідний арматний вистріл звістив про закінченє церемонії похоронной япанскєгє цєсаря, генерал Ногі замкнув ся в своїй кімнаті разом з женою і підтяв собі ножем горло а його жена зробила гаракірі, се є перерізала штитозом живіт і випустила кишку.

Се подвійне самовбійство має бути доказом привязаня генерала до помершого цєсаря.

Зів 21 яєць. Російский жид, перебував в шпиталя в Ванкувер В. К. хорий на тиф, а коли його випустили

з шпиталя, він сего еще не чера хотів відбити собі страченє і надолужити шпитальний піст. Отже зів з смаком 21 яєць, але вже по хвили дістав сильних корчів і мимо помочи лікарської помер в кількох годинах.

Против Тефта. Офіційний орган „Американської Федерації Праці“, вступив з острою критикою против президента Тефта. Федерация не станула ані по стороні Рузвельта, ані Вільсона, лиш полишила своїм членам довільний вибір між тими двома кандидатами, котрі у своїй програмі освідчили ся за тими реформами, яких домагають ся робітники. Партия републіканська заняла проти сих домагань робітників відмовне становище.

Відроченє процесу Бекера.

Процес поручника поліції Бекера, заміаного у справу убійства жида Розенталя, який мав розпочати ся 12 вересня зістав відрочений до 7 жовтня с. р. Причина сего є слідуєча: Член найвисшого суду Бришов згодив ся з выводами оборонця Бекера й відложив розправу до висше згаданого терміну, позаяк в межи часє має відбутися важне слідство в Гат Спрінге, Арк., яке причинить ся до висясеня сеї запутаной справи. У тім місті суть після слів обронця Бекера, сьвідки які чули, як сам Шеєпе, мав говорити, що Бекер не брав ніякого уділу в убійстві властителя гри Розенталя.

Відроченє розправи здивувала незвичайно прокуратора Гвітмама, який мав мати усеї докази вини Бекера.

Польский мужик в справі українського університету.

Що в дійности сам люд польский не відносить ся так ворожо до народа руского, як се виходило би з постунованя деяких польских партий та заступників поль-

скости в сомі та парламентарі може послужити лист одного хлібороба Яна Ренелі, в справі українського університету, поданий до одной української часописи в Галичині:

Я, польский мужик - Мазур заявляю отсим публично, що український наріє є гідний найвисшой своєї святиї наук і має всі права, щоби она була у Львові.

Честь і слава українському народови і його заступникам за їх примованє до свєїта і правди! Зате із жалем серця висказую своє обуренє, жаль і погорду Полякам, котрі забули на людські і божі закони і непамятні на неволю польского люду під німецьким і москоським панованєм, свєїдому затупають дорогу братному народови українському до свєїтла правди і знаня.

Правдою є, що український університет не буде ніякою польською кривдою. Як ми маємо аж два університети, то наймають університет і Українці з столиці краю.

Польська шляхта і бюрократія не стягає сорому імені польского!...

Я Мазур — кличу:

Хай живе наш братний український наріє і його університет, який буде, бо бути мусить у Львові.

Чи уміють читати? До не давна голярам Торонто вільно було мати свої склени отвореними як довго хотіли в всі дні тижня, кромі неділі. Аж тепер, коли перейшла мійська ухвала про замиканє голярень о 8 год. вечером, показало ся, що зайшло непорозумінє, а іменно голярі підписували петицію, думаючи, що она відносить ся до підвисненя платні, а не до замиканя скленів. Що з сего вийде, поки що не знати, однак фактом є, що голярі солідарно запротестували.

Читайте і предплачуйте „ХАТУ“

одиноку родинну часопись.

ALEX CALDER & SON
Сипярскі Агенти на Північний Вінніпег.
660 MAIN ST. WINNIPEG, MAN.
просить Вас, щоб Ви розвідались у него або написали до него про ціну шифкарт з Старого Краю до Вінніпегу
СПРОВАДЖУЙТЕ своїх Краянів ДО СЕІ ЗЕМЛІ ДОБУТКІВ
Пан Антін Караноцк наш Европейскій репрезентант реєди планити ся з Вами; зайдіть до него. Пан Караноцк прожив у Вінніпегу 12 літ і єсть чоловіком вірогідний під кождим зглядом.
Calder, Smith & Reid
Ft. William, Ont.

Канцелярія
Адвокатско-Нотарьяльна
PARKER & LIVINGSTONE
Адвокати, повномочники, нотарі
Позачє грошей на вироблені фарми.
У нас працює всім добре званій Русин
ІВАН ПУГАТИЙ, Кандидат адвокатури і Публічний Нотар
на провінцію Саскачеван.
YORKTON, - SASK.

СТРАШНА ТАЙНА.

I.

Панна Марія заслонилася рукою уши і задумала ся. Була то молода і гарна дівчина а її задумане лице виглядало чудово. Але она брала річ дуже поважно і була далека від того, щоби умисно дразнити уданими гримасами свого нареченого, котрий сидів побіч неї і навіть не звертав на ню уваги. Занятий оживленою розмовою з гостями, не кинув ані одного милого погляду на молоду панну, якій галаслива дебата виділяла ся дуже пудною. В прочім і сам темат розмови, яким заняли ся мушкетери, був страшний і не надавав ся до того окруження в яким під сю хвилю находили ся.

Отвертими дверми салону, що вели на широкую терасу з екзотичними цвітими, плив з лагідним подувом майового леготу-вітру чудовий запах полудневих роєтин. Дороге начиння, що ним був заставлений стіл, блискіло від електричного світла.

Весьо то було причиною, що Марія охотно віддала ся своїм думкам, хотій знала, що її отець, Антін був прогнівний того роду європейській задумчивості. Марія, уроджена в Австралії і вихована в засадах, які мешканцям Відня здавали ся дуже дивними, одідичила по батьках певного роду дитинність, котра полагалася на те, що в її істоті було чуже.

Та нинішня галаслива розмова мужчин дуже дразнила і тому не дивно, що бажала спокою, затуливши уши дрібними і ніжними ручками.

А впрочім, що її міг інтересувати морд, поповнений в так дивних обставинах? Що її обходила тайна цілого того приключення? Той повіз, в котрім доконано морду; всі ті обставини, о котрих розказував Фелікс Ролер? Она знала тільки одно, що в її заручинний вечір не повинні вестись такої розмови, котра віддаляла від неї її нареченого Стефана Куніцкого.

Неначе змучена похилила ся взад через поруче крісла і задумана переходила весьо, що лучило ся з нею в останніх кількох днях.

Заручини зі Стефаном не відбули ся так гладко, як того можна було сподівати ся. Отець не желав собі за зятя Стефана, волів радше Олівера Вайта, котрий прибувши до їх дому з поручаючими листами зістав прийнятний дуже влячно. Межи Стефаном а Вайтом приходило не раз до поважніших сцен, котрі непокоїли молоду Марію. Вкінці заявила она рішучо перед батьком, що не може жити без Куніцкого, і готова удати ся до останточности, аби він не буде належати до неї. Пан Антін, отець Марії, котрому недавно умерла жінка, знав добре натуру своєї доньки і був мимоволі змушений уступити. Від того часу Вайт не показував ся більше в віллі пана Антона, званій Деблінг. Віллію свою збудував він величезним коштом зі всіми вимогами модерної архітектури, котра в коротці стала ся осередком товариства, складаючого ся з Віденських адвокатів, дивників і кількох чужинців, що приїжджали до Відня для кар'єри, дальше зі з'убожілих аристократів, що піддержувані протекцією мільонера грали в карти і ходили коло него на пальцях, щоби йому лише схлїбляти і служити.

В тім мішанім товаристві обертала ся Марія, чудове дівча 18 років, убожане і інтересне задля своєї краси. Тож і не диво, що всі заздрили Куніцкому, що зискав таке, чудове єство, як Марія.

Нині звертали на ню менше уваги. Спричинили се вечірні газети, подаючи відомости, котрі потрясли умами всіх мешканців столиці Австрії.

II.

Відомість ся звучала:

„Нині 28. мая 189. року зголосив ся на інспекцію Віденської поліції візник No. 235, заявляючи, що в єго дорожці находить ся трун багато одітого мушкетера, який по всякій імовірности зістав замордований.

„Переслуханий комісарем ззнав як слідує:

— „О першій годині в ночі, коли я переїздив через улицю Герінгер, кликнув на мене якийсь пан. Підїхавши до него я зауважав, що пан той піддержує другого чоловіка, як здавало ся, нч добре паного. Оба мужички були в балевах одягах; панний пан був без плаща, а той тнерезий, що мене кликав мав широке ясне пальто.

„В хвили, коли я задержав коня, добродій в ясенім пальті відізвав ся до мене тими словами:

— „Ади приятелю! ото якийсь панний паннич. Відвези го до-дому по адресі яку певно знайдеш в єго кишени. Одісля спитав я чи nebude то оден з єго приятелів, на що той заперечив. Сказав лише, що здивав го на хіднику, підїс і кликнув на мене, що такого чоловіка, як отсей панний не здивав єще в житю. В тій хвили панний звернув своє лице до газовой ліхтарні, під якою ми всі стояли, а мушкетер в ясенім пальті пізнав го очевидно, бо постулав раптово в зад, пустив паного на хідник і тремтячи на ділім тілі вишпетав:

„Якто? — то ти? і скорим ходом пустив ся в

протівну сторону.

„Я дивив ся за відходячим зі здивованєм, не в стані поняти, що могло означити то єго дивне захованє, коли панний підїс ся тимчасом з хідника, опер ся о ліхтарню і затичуючи ся то в одну то в другу сторону, кликнув невривно:

„Пожди, друже, вернемо до дому на улицю Ліхтенштайна.

„Силував ся сісти до дорожки, але не міг і усів на хіднику. Я зііз з кіала і з великим трудом поміг єму умістити ся в повозці. Всунув ся в кут і як здавало ся заснув в одній хвили. Я замкнув дверці і щойно драпаю ся на козел, коли ту стає пан в ясенім пальті, що перелатим підносив паного.

— „Якто? кажу, то ви вернули? . . .

— „Так, відповів, вернув. — Змінив свій плян і маю замір відвести бідака до єго помешканя.

„По тих словах отворив дверці, всів до повозки і казав їхати на улицю Ліхтенштайн. Я поїхав у вказане місце але на улиці Альбаха пан в ясенім пальті казав задержати ся. Висів і говорив:

„Не хочу їхати з ним на місце, радше піхотою верну до міста а ти їдь на улицю Ліхтенштайн ч. 121. або 123, напевно не знаю, думаю, що він пізнасть свій дім. То говорючи витягнув гроші, заплатив, отворив ще раз дверці повозки і . . . сказав: „Добраніч!“ — Відтак стиснув раменами, процідив кризь зуби: „Ото хідбіка“, запалив папіроса і пішов.

Я рушив і по 15. мінутах задержав коня під ч. 121. Отворив двері і бачу, що мій гість сидить в куті повозки, з головою опертою о подушкку, з хустиною на устах. Рушаю єго за руку, — нічо. Вкінці вхожу до повозки і зі страхом перекоюю ся, що він не жив.

„Поліційний лікар сконстантовав смерть і освідчив, що хустка, завязана сильно на устах, пересекла хлоро-формом і що кінець кінцем поповнено збродню.

„Небіцик, худий мушкетер, середного зросту, темної чери.

„При труні не найдено жадних паперів, жадної картки з назвиском, а навіть біле єго не було значене. Лише хустка, що нею були обвязані уста дената мала вишиті дві букви: О. В. оліак не віломо, чи належала она до мордерца чи до єго жертви. Крім єго поліція найшла при небіцику 40. корон в панерах, скіряву на піросницю і рувачку з лівої руки, білу, трохи забрукану, з чорним, шовковим обшитєм.

„Слідство веде поліція з найбільшою строгостію і в коротці удасть ся їй певно розв'язати ту таємну загадку”.

Слідуєчого дня дневники подали знова слідуєчу новинку:

„Вчера зголосив ся в поліції візник No. 783 зізнаючи, що тої самої ночі о годині 2. по опівночі здержав єго на улиці Верінгер мушкетер в ясенім пальті, всів до повозки і казав везти ся на улицю Алэй, однак висів вже на Терезіанум. Мушкетер сей високого росту, ясені вуса, під пальтом мав балеву одіж а капелюх насушений на чоло. Притім мав брилянтовий перстень на вказуючім пальці правої руки (спостеріг се і візник No. 253.) і палив папіроса.

„Сподіємо ся, кінчуть газета, що ідентичність особи замордованого буде незабаром ствержена, бо трудно у Відні комуєб згинути так, щоби о него ніхто не питав. В інтересі публичної охорони ожимаємо від нашої поліції кроків на слід мордерці”.

(Дальше буде.)

ВСЯЧИНА.

Як зв'єсно, нічо в чоловіка не лишено що обляєня-

лоби єго характер. Волося, зуби, очи, хід, черти і т. п. вже не раз служили до тої цілі. Оден дослідуватель людського характеру включив до сєго єще і нігті в руках і от які відкриття зробив в тій області: в кого на нігтях білі цятки — той любитель жінок і влюбчивого, непостійного характеру. В кого нігті випуклі — то чоловік гордий. Кому нігті не пристають тісно до тіла а пушкки палців досить мясисті, той не повинен жевити ся, бо єго в супружжї пожитю чекають лише нещастя. Короткі нігті означають терпеливого і справедливого чоловіка, а голловно покірного в нещастях. Рожеві нігті признака доброго, смиренного і ввічливого характеру. Подовговаті нігті признаки упертого і фальшивого. В кого нігті

округлі, гладкі той спокійний і працьовитий;

В кого на правій руці нігті з зубцями той обжора, а своє майно зведе на ніщо. Хто нервово обгинає нігті — то чоловік биетрий і рішучий в своїх ділах.

Зилки, майже неуживані нашими селянськими в Краю суть взагалі дуже недавно в уживаню. Італійський письменник Галертус Марціює, котрий якийсь час жив на дворі угорського короля Матіаса Корвіна (1458 — 1490), оповідає в своїй книжці, як то його вразило, коли побачив, що над берегами Тисени уживають вилок. Навіть на королівскім дворі сидять кругом миски і тягнуть є неї пальцями. Уживанє вилок розширювало ся по Європі з Італії, але дуже поволі. У Франції в XVI. віці навіть королівскій двір

не знав вилок, бо оден французкий письменник, пишучи про Генриха III. (1574 — 89) висьміває Італійців: ніколи не беруть мяса руками, тільки несуть його вилками до губи, причім витягають шню і присувають тло до тареля, котрий дуже часто зміняють. Навіть їх хлїб був цілком покращаний і м'як здає ся, що вони мають сме одно тільки бажанє: щоби хтось зробив винахід, при помочи котрого вони цілком не потребували би гризти”. Англієць Тома Коріят, котрий в 1608 р. переїздив через Італію, був олушевлений, коли побачив як Італійці їдять при помочи вилок і ножа. Йому се так сподобало ся, що завіз вилки до вітчизни і зробив тим велику сензацію. До перва початок XVI. віку познакомив європейських вельмож з вилками.

Понятє о моді і красі у ріжних народів.

Потреба украшати тіло замітна уже в самім найнижшій степені людської природи. З тою лише ріжницею, що в дикарів було се привілеєм мушкетера, а в цивілізованім світі — жєнщини.

О скільки понятє краси і моди у диких племен не схоже з нашими привичками, можна видіти на слідуєчих примірах: жєнщини середної Африки зовсім не дбають про чесанє волося. Они абе голову голять, а ні то намажують гуєтним товцем, котрий розкладаючись на сонці смердить на кілька метрів від краси-виці. Готентоти дають себї випікати на лицях пошість пасем і красять ті пасма на жовто або чорно.

Мешканці острова Ротума посипають голову товченим коралем випікають та малюють цвїти на лицях червоної а на спині чорні.

Малійки красять зуби на жовто і червоно (через зуб: оден жовтий, другий черво-ний) або чорнять їх розпеченим желізом. В декотрих дїунів належить до моди вибивати два або чотири передні зуби. Дівчина, що боїть ся тої операції не виїде замуж.

В полінезії і в Парагвай жєнщини дають себї відрубувати оден або два сучасні мизного пальця.

В Сїям і Китаю належить до моди запускати на вказуючім пальці руки і ноци довгий ніхоть, котрий часом доходить до 40 сантиметрів довжини.

А ми, культурні, в 20-ім столітї ще сьміємо ся з фризур, сутів і обцасів наших дівчат.

Смішне.

Розмова з глухим.

— Здоров Ісаю!
— Чайок шукаю!
— Чи ще жив — здоров?
— Та вже четверо знайшов.
— А чи здорова жінка, діти?
— А чорт їх пійме підлітків!
— Ть, дурний! Чи вас багато таких дураків?

— Та чотири дїжки наскрибла!

□

„Два парубки зійшли тай розмовляють:

— Не знаєш ти, Вас, чого люди родять ся тляві, то чорняві?

— Як не знаю! — Знє А чого?

— того, що одні роє ся в день, а другі в ночі

— А колиж руді?

Руді? Еге! Руді те день, тільки тоді, як сонце пражить.

□

Образ і тютюн.

— Здоров куме!

— Здоров!

— Де був? — На ярку.

— Щож купив? — О!

— А ну покажи!

— Та хай йому . . .

хочу розвивати; руки клякли!

— Ну то виїми тютю покурим трохи тай покаж.

— Ну то покурим!

НАШІ ФАРМАРИ.

— Добрий день! Що нового? Як кукуруза?

— Добре, славити І

— А капуста?

— Також не зле. і вниця гарна.

— А як малі поросі?

— О! знаменито!

— Богу дякувати, — а як жінка?

У Голяра.

Голяр: — Чи мама ка обстригти тебе так коро

7 літ. хлопчина: —

але я маю учителя, ко мене тягне за волося.

КУПЕЦЬ.

Купець: — Бачу, щомимо сєго, що не маєє свїду в бизнесі жад

занадто високої плати.

Субект: — Так, але вбувайте, що власне сє зване робить мені пр дуже тяжкою. —

Він: — Щоб ти роб маючи мільон долларів?

Она: — „Нічого“.

Панок: — Яб тобі дає свїта за оден з тих з тих кучерів з прегарної ловки твоєї сестри!

— Милій Петрик: Я продам дешево, по два центя. — Моя сестра шає їх все на ніч на ст ку побіч себе. —

— Як твій новий го ник, іде добре?..

— О, ще й як! він ро дві годині в протягу о

НА ПЕРШОГО.

Він: — Був господар гроші?

— Она. — Був.

Він: — А спостеріг діру в даху, через в вічно перетїкає?

Она: — Ні, але за те стеріг вікно яке ти вивив.

ВІДРІЗАВ.

А. — Ви добродію мабуть такі дурні, як глядаєте.

Б. — Тим власне р ся від Вас.

Читайте і другим скажіть!

Чи Ви вже чули що в Вінніпегу є РУСКА ТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА

Під назвою:

РУСКИЙ БАЗАР

при 901 MAIN ST. WINNIPEG, MAN.
НАПРОТИВ STELLA AVE.

Цілею Руского Базару є: Дати нашим людям найлучший товар за найдешевті гроші, а купуючого обслужити ЧЕСНО, ТОЧНО і СКОРО!

РУСКИЙ БАЗАР заложено на се, щоби наших людей замешкалих в Канаді охоронити пед всякими пявками, що підшивають ся під рускі назви і дуть з нашого чоловіка шкіру. ЛЮДИ! СХАМЕНІТЬ СЯ! перестаньте своїм тяжко запрацьованим грошем напихати різні чужі, ворожі кишені.

СВІЙ ДО СВОГО! — Памятайте! Тепер маєте у Вінніпегу свою правдиву

ОДИНОКУ ХРИСТІЯНЬСКО-РУСКУ ФІРМУ

РУСКИЙ БАЗАР ПРИ 901 MAIN ST.

РУСКИМ БАЗАРИ дістанете гарні правдиві рускі образи, рами до образів, грамофони, рекорди, книжки, годинники, перстені, бритви з найліпшої стали, листовий папір з вершами нашого власного друку. Наша друкарня виготовляє дуже гарні запрошення на весіля, забави і т. д.

В РУСКИМ БАЗАРИ дістанете всьо танче, лучше і в великім виборі. Памятайте, що у Вінніпегу є лише одна правдива Руска Друкарня, Книгарня і Базар. Великі Каталогі висилаємо на жадане зовсім даром.

ПИШИТЬ НА АДРЕСУ:

RUTHENIAN BAZAAR

901 MAIN STREET. WINNIPEG, MAN.

НАУК ЛІКАРСКИХ **Др. Б. Гержабек**

Одинокий на цілу Канаду Руский лікар

авитель Руско-Польского шпиталю в Вінніпегу

СПЕЦІАЛІСТ недуг грудних, серцевих, жо-

лудкових, кишкових, жіночих,

інних, скірних, очних, носових і горляних.

Телефон: St. John 474. Голосит ся на 417 Прічард.

Тільки 126 штук.

Руский Базар закупив 126 штук гарних позолучених годинників, критих з різьбленими котами, з швейцарским механізмом „Eigima“. На середній коперті з вибита гварант. стамп-фабрична. Годинник той продають деінде по бл. однак ми не хочемо на тих годинниках зацати ми хочемо лише дати Вам нагоду дістати ний годинник за дуже дешеві гроші. Памятай що той годинник виглядає як 30 долларовий, а лаємо Вам зго за 2.80 або за 3.00 з ланцуні. Памятайте! що лише 126 штук продамо по цїні, отже не відкладайте до завтра, але пи-сь сей час. Гроші і листи носилайте на адре-

RUSKY BAZAR
901 Main St. Winnipeg, Man.

ЧИТАЙТЕ І ПРЕДПЛАЧУЙТЕ

“ХАТУ”

ОДИНОКУ РОДИННУ ЧАСОПИСЬ.

ВСІМ ДОБРЕ ЗНАНИЙ

DR. H. JONKER

397 BURROWS AVE WINNIPEG MAN

ординує що дня від 8-10 рано

від 2-3 вечер.

при 397 BURROWS Ave.

Др. ДЖОНКЕР оден з найпрактичнійших лікарів, набув собі великого розголо су своїм гарним певним способом лічення; тому, коли Ви хорі удайтесь до него а він Вам певно поможе

В. ПІНЯНСКИЙ

старокрабвий практик з практикою адвокатскою і нотаріальною.

Пологоджує всякі справи в Галичині і Буковині.

P. O. BOX 353. YORKTON, SASK.

F. TOSKAR
АРТИСТ І МАЛЯР,

714 College Ave. Wpg. Man. малює вивіски (сайни) на желізі, дереві, сітках і т. д. Гарно викінчує ся всякі малюнки на оголошеня, запрошення і т. д. по уміркованих цінах.

ДО КРАЮ!

Сего року сотки наших людей задумують повертати до краю, чи може і Ви? Як так то купіть у нас шиф-карту.

Наша фірма єсть одинока Руска що заступає всі головні корабельні лінії.

Пощо ходите до чужих коли є свій.

В справах краєвих заступають нас найбігльші адвокати!

Пишіть або приходіть а пресьвідчитеся!

Всяка порада даром за долученем 2 лт. марки

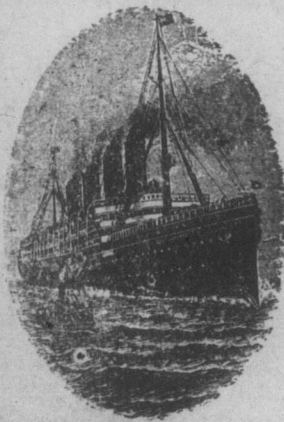
KANCELARYA NOTARYALNA

856 Main St.

Phone: St. John 1766.

Winnipeg, Man.

ТЕОДОР СТЕФАНИК, Мировий судія, Нотар і урядовий комісар.

Найстарша Одинока Руска Фірма в Вінніпегу

БЮРО АДВОКАТСКО-НОТАРІАЛЬНЕ.

ВИРОБЛЯЄ: повномочія, контракти, декларациї, скрипти довжин, квіти інтабуляційні, екстабуляційні, ствержені підписом консуля.

ПЕРЕВОДИТЬ процеси спадкові і всякі инші;

ПРОДАЄ грунта в старім краю і стигає довги;

ПРОДАЄ шіфтарти на найліпші корабельні лінії найтаньше і найбезпечнійше а тада морем трезає тільки 5 днів.

ПОСИЛАЄ гроші до всіх частий світа найскорше і найбезпечнійше;

ПОЛАГОДЖУЄ справи війскові, як увільнення в, асентерунку, вправ і т. п.;

АСЕКУРУЄ від огню і на житє;

ПРОДАЄ І КУПУЄ реальности в місті і на провінціях.

Управителем фірми є М. В. Слобода, нотар.

RUSKA KANCELARYA

841 Main Street

Winnipeg, Man.